

Temps i ciutat

En plena Setmana dels Horaris i a les portes de la constitució dels nous ajuntaments resultants de les eleccions municipals del 24-M, resulta oportú parlar del temps i la ciutat. És un binomi que subratlla la importància del nivell local per a l'organització social del temps. Les primeres veus a apuntar aquesta importància van ser les dones de l'antic Partit Comunista Italià, que, amb el suport de feministes i acadèmiques, van elaborar un projecte de llei anomenat *Les dones canvien els temps* el 1989. El projecte posava sobre la taula les problemàtiques relacionades amb els usos i la distribució del temps per aconseguir una organització social més amable per a les dones i, sobretot, més amable per a les persones. Des d'aquesta òptica, es reivindicava el temps de vida a fi de millorar el benestar quotidià. L'augment de la presència de les dones en el mercat de treball sense el corresponent augment de la presència d'homes en l'àmbit domèstic suposava, igual que avui, la doble presència femenina. La conseqüència directa és l'acumulació quotidiana de responsabilitats laborals, domèstiques i familiars sota una lògica de simultaneïtat que provoca malestar, perquè suposa assumir una càrrega total de treball més alta i tenir menys temps de lliure disposició personal. La centralitat de la jornada laboral en l'organització de la vida quotidiana, les desigualtats de gènere i classe en la distribució de les feines i l'acceleració del ritme de vida provoquen, en el context de les so-

cietats occidentals, la paradoxa del malestar en el benestar. Sorgeix com a reivindicació una idea de benestar que va més enllà dels aspectes materials, òbviament necessaris. Una idea de benestar quotidià que es construeix entorn de la importància que el temps té per a la vida de les persones.

Sota aquestes premisses, el citat projecte de llei preveia tres vies d'actuació. El primer bloc plantejava la necessitat de reduir la jornada laboral de manera sincrònica i quotidiana per donar més espai i visibilitat als temps de vida més enllà del necessari treball remunerat. Així, es plantejava treballar cada dia una mica menys per distribuir equitativament entre els homes i les dones les responsabilitats domèstiques i familiars que quotidianament cal satisfer. En la línia de la històrica reivindicació del moviment obrer

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

del 8x3 (vuit hores de treball, vuit hores d'educació i vuit hores de descans), es posava l'accent en la dimensió quotidiana del benestar per recordar que serveix de poc acumular la jornada laboral i treballar pocs dies moltes hores quan cal atendre necessitats de cura. El segon bloc es dedicava a la regulació de la

trajectòria laboral segons les necessitats del cicle de vida. Es proposava trencar amb la lògica masculina de les trajectòries vitals en què estudi-ocupació-jubilació s'encadenen sense preveure altres aspectes presents al llarg de la vida com la formació o la reproducció. Es tractava de trencar amb la lògica productiva per atendre la rigidesa reproductiva i adaptar la vida laboral, també, a la vida personal. A la pràctica, aquest bloc preveia la regulació de permisos, reduccions i excedències, entre

altres mesures, que reconegudes per llei no haurien de ser penalitzades socialment. Finalment, el tercer bloc es dedicava al temps i a la ciutat considerant que el nivell local era l'escenari d'actuació per excel·lència si es volia canviar l'organització social de temps. A la ciutat, la proximitat i la quotidianitat amb la ciutadania permet detectar necessitats entorn dels usos i la distribució del temps, un pas imprescindible per al disseny i la implementació de polítiques. Malgrat que el projecte de llei no es va aprovar, aquest tercer apartat es va desenvolupar en algunes ciutats i, posteriorment, es va legislar amb l'anomenada llei Turco, aprovada l'any 2000. Tots els municipis de més de 30.000 habitants estaven obligats a elaborar un pla regulador dels horaris a la ciutat i crear una oficina del temps.

Al llarg de tots aquests anys diverses ciutats europees, entre les quals Barcelona, han desenvolupat mesures en la línia de les polítiques locals de temps. Una de les actuacions que més implementació i èxit han tingut són els bancs del temps. Com tota innovació local, aquesta experiència sorgeix de la necessitat i el fracàs per impulsar una idea ben senzilla amb un gran potencial transformador. Promou l'intercanvi gratuït de serveis entre persones prenent com a moneda de canvi la unitat hora. D'aquesta manera, es parteix d'un criteri d'igualtat que busca fer visible i posar en valor activitats subestimades econòmicament i socialment. A més, fomenta l'oportunitat de conèixer i confiar en els altres per resoldre necessitats de la vida quotidiana potenciant les xarxes comunitàries. L'experiència acumulada fins avui permet conèixer els punts forts i febles d'una mesura que assenyala tres aspectes clau dels temps actuals: igualtat, feines i comunitat. Molt per aprendre, molt per fer.

Els bancs del temps són una innovació local que busca posar en valor activitats subestimades econòmicament i socialment

SUSANA SUBIRANA